

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

AZ „ELSŐ SZEKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtöken és vasárnap.
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi elöljárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
 Helyi közli telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyilatkozat 1 K. Döntések előre fizetendők. M. kir. postakaraképztári oszlopok és klóring 10/489. szám.

Képtelenség, mint axioma.

Írta: Kossuth Ferenc.

Furcsa állítást akar axiómává tenni Tisza István gróf. Azt, hogy a függetlenségi párt táborából azoknak, kik a koalíció idején az akkori kormány függetlenségi kisebbségét alkották és pártbíveik közül azoknak, akik a párt kettészakadása idején a régi vezérek alatt kitarlattak és nem álltak egy új vezér zászlója alá, vagy más szóval, kik ma az általam vezetett pártot alkotják: kötelezősége a katonai kérdésekben is, mint minden más kérdésben, mely a függetlenségi elveket érinti, megmaradni azon álláspont mellett, melyet annak idején, mint a koalíciós kormány tagjai, illetve a koalíciós többség legnagyobb partja, opportunizálásból, az ország érdekében levőnek tartottunk!

Más szóval, Tisza szerint, nekünk az ellenzéken ugyanazt az álláspontot kellene elfoglalnunk, amelyet a koalíciós kormányon és a kormány támogatóiban elfoglaltunk.

Midőn én ezt kétségbe vontam, Tisza István felkacagott, mert ő ezt kacagtató lehetetlenségnek találja.

Ő kacagott, én pedig bámultam. Azon bámultam, hogy miképpen lehet egy okos ember annyira rabja saját elfogultságának, hogy axiómának tart egy olyan tételt, amely nem csak hogy nem axioma, hanem (tekintve a múltat és tekintve a jelen) valóságos abszurdum, lehetetlenség.

Nem lehet Tisza István felfogása felett könnyen napirendre térni. Nem csak az ő fajsúlya miatt és nemcsak azért, mert Tisza egy nagy párt vezére, hanem azért sem, mert ezt az abszurd felfogást terjeszteti igyekezzenek sokan, vagyis mind azok, kiknek bármilyen okból érdekében volna kezünkre-lábunkra béköt verni.

Azonban nem szabad ilyen hamar elfelejteni azt, hogy a koalíció három pártból állott, melyek közül keftő 67-es és 48-as volt, tehát eltérő elvű pártokból. Az utóbbi a képviselőház nagy többségét alkotta; a koalíciós kormányban ellenben a 48-asok egyharmadnyi kisebbségben voltak.

Hogy az együttműködés lehetősége egyen, nem volt elég az, hogy elvileg kikapcsoltassék, mint

egy olyan ügy, a melyre nézve (a pulori) tudva volt, hogy a három párt eltérő állásponton van. Ez nem volt elég, mert az, amit a pártközi megegyezés esetleg kikapcsolt, azt az élet bekapcsolhatta; és tényleg így is történt.

Az együttműködés lehetőségéhez elkerülhetetlen volt az, hogy mindegyik párt alkalmazkodjék a helyzet azon szükségleteihez, melyekre nézve a haza érdeke világos utirányokat jelelt ki.

A 67-esek kevésbé gyakoroltak magukon önuralmat, mint a 48-asok. Elismerem, hogy ezekre nézve nagyobb is volt a kötelezettség, mint amazokra, mert ezek voltak a többség és az együttműködésben mindig a többségnek kell méltányosnak, engedékenynek, önmérséklőnek lennie.

De máskülönben is, ha előbbre akartuk vinni az ország jogainak érvényesülését, le kellett szállítanunk kívánságainkat a minimumra; mert ismerve a helyzetet, tudtuk, hogy a minimum elérése is óriási nehézségekbe fog ütközni. A kormányzás terén pedig a jelenben megvalósítható lehetőségeket kellett szem előtt tartanunk, nem pedig a jövő reményeit és vágyait táplálnunk, s ezzel a kormányzás feladatát lehetetlenné tennünk.

A katonai követelmények terén is a minimumra szorítkoztunk, tehát a létrejött megbeszéléseknél, (mivel csak megbeszélések és nem hivatalos tárgyalások voltak) a minimumnak bele kellett volna illeszkednie a más terén elérhetőnek hitt ugyancsak minimumok körébe és a minimumok összessége alkotta volna azt, amit elégségesnek hittünk arra, hogy mégis némi megnyugvást szerezzen a nemzetnek az önálló nemzeti bank létrehozatala ügyében szenvedett királyi visszautasítás után.

Szóval: más pártokkal együtt, melyek 67-es pártok voltak, igyekeztünk megvalósítani egy bizonyos komplexumot; s ez az igyekezetünk nem sikerült. A minimumok vissza létek utasítva minden téren; másrészt az akkori függetlenségi párt többsége egy új vezérlet alatt méreven ragaszkodott a nagyon szerencsétlenné bizonyult nap-tári időpont követeléséhez az önálló bank terén s az egész koalíciós helyzet ezzel felborult és a régi rendszer az elödzett felfordulásban feltámadt.

Ez az aligmúlt idők hűségesen vázolt történelme; és ha ezt valaki ismerte és el nem felejtette, nem értem, hogy miképpen lehet kívánni, hogy az a párt, a melyhez tartozom, mikor a koalíció már megszűnt, (tehát a más pártokkal való együttműködés alkalmá és oka megszűnt) továbbá mikor az ok is megszűnt, melyért a minimumos követelések komplexuma felállított és már bebizonyult, hogy e minimum is csak épen olyan kivihetetlen, mint a maximum lett volna: — mikor tehát mindez megtörtént s a pártnak senkihez többé alkalmazkodnia nem kell az együttműködhetőség kedvéért, akkor kelljen ezen együttműködhetőség miatt elfogadott minimumot állandósítani?

Hát nem a legnagyobb abszurdum ez?

Más szavakkal: a jelen kedvéért és zeszoritott kívánságokat akkor is összeszorítva kelljen fenntartania a függetlenségi pártnak, amikor ez az áldozat már hiábavalónak bizonyult. Azt az áldozatot kelljen meghoznia továbbra is, amelyet azért hozott, hogy az akkori jelent biztosítsa, most, hogy abból már mult lett és hogy újra a jövőért kell dolgoznia, ilyen kívánság tökéletes abszurdum.

Ezt minden függetlenségi ember bizonyára megérti!

Ujra alakuló törvényhatóság. Választás előtti vidéki hangulat.

Mit mond a nép?

Udvarhelyvármegye közönségének igen tekintélyes része, közelebről törvényhatósági bizottsági tagokat választ az egymás után következő hat esztendőre. Ez alkalomból örömmel fogadtuk egyik falusi székely kisbirtokos, előjárósági tag atyánkfától a következő sort:

Tekintetes szerkesztő ur! Kérem az alábbi soroknak — a bekövetkezendő megyebizottsági tagok választására vonatkozólag — becses lapjában helyet adni szíveskedjek. Általános hiedelemmé vált a községekben még a felvilágosultabbaknál is az a tudat, hogy hiábavaló bármely közember becsületessége, jóra valóssága, mert ha kebleben hazafias érzéseket táplál és azokat alkotmányos jogai alapján megtagadhatni is merészkedik a közhatóság emberei kiknek a nép adja a kényeret, hatalmukkal különböző székelykutatással reá fordítsanak és üldözik a végtelenségig.

Valamelyik besugó, spicli révén megtudja a körjegyző, ennek révén a főszolgabíró és mint önálló gondolkozásu, tehát vezérkomposokra veszedelmes egyént: fekete-könyvbe írják. Községi tisztviselő, avagy pláne megyebizottsági tagok választásánál aztán — hiába pályázik: a főszolgabíró nem kandidateja és így semmiféle községi tisztt betöltésére, választás alá sem jöhet.

Az ilyen gyáva és önérzetes székely emberekhez sehogy sem illő eszmék terjesztése okozza, hogy azok, akik valamely tisztségre vágyanak, avagy ilyen már betöltöttek: szavazatukat félelemből nem merik ellenzéki jelöltre adni. Inkább alkotmányjogi öngyilkosságot követnek el azzal, hogy a legtöbbben részt sem vesznek a választási mozgalmakban: nehogy magukra zúdítsák felebbvalóik haragját.

Nem tartom helyesnek, sőt úgy a községek, vármegye, mint az ország érdekében károsnak, elítélendőnek és a legmélyebben megvetendőnek vélem ezt a gyáva, strücpolitikát. Ha a hazaért annyi vért áldozott őseink látnak, minő törpe utódok bírák ez áldott földet, valószínűleg: szegényletükben eltagadnák a rokonságot.

Nincs ok a félelemre. A kisgazda — ha adóját és közterheit leróta — függetlenebb a miniszterelnöknél, kinél — tudjuk — Bécsi parancsok. Tartsunk össze! Szövetkezésben van ez erő. Ami akarunk ellenére, nálunk nélkül: sem községi tisztviselőt, sem megyebizottsági tagot nem választhat — a körjegyző, főszolgabíró. Nekünk saját jogainkból az alispán, sőt még a főispán sem rendelkezhetik. A választói jog minden egyes jogosultnak olyan magán tulajdona, mint akár a szántó-földje.

Azért tehát édes székely testvéreim fel a zászlót! Mindenütt állítsunk magunk fajta jelöltet a megyebizottsági tagságra és segítsük diadalhoz a becsületes székely dobogót. A vármegyei közgyűlésé éppen az a hely, hol községeink legsajátabb érdekeit szolgálhatjuk. A vármegyei közgyűlések az országgyűlés és a kormány országos tájékoztatói. Ha a közgyűlésekből csak közterhet emelő, egyoldalú kívánságok kerülnek a kormány és országgyűlés elébe, akkor egyoldalú, félszeg, rossztörvényekkel, rendeletekkel szónak ezután is a nyakunkba és mi sirhatunk, jajgathatunk, fogainkat csikorgathatjuk, sőt a kukában, sült pityókát, száraz papuliszka mellett. Ha pedig ezt az éhhaláltól megmentő, a megelégedettségünktől vándorolhatunk jobb hazabábolok adóháza és közterhekbe azt a bizonyos tyúkot, mely minden szegény ember füzekébe — legalább egy lehet — lojgszer: szavassanak padukáltna — a végrehajtó nem csávájra kivézőnkől, a költségvetés tervezőit, költségvetés készítőit, költségvetés ellenőrzőit.

Különben is személyesen ismerem olyan embert, aki világ-életében mindig jó és önzellen függetlenségi elvet vallott s férfias hátersággal követte azt a zászlót, melyen a szabadság, egyenlőség és testvériség van felírva: Kossuth apánk képével diszitve.

Kövecsi Márton a derék székely testvérünk neve. Jelenleg a fehér-egyházai telepes gazdák kiválóbbja. Ma is büszkén vallja magát függetlenséginek úgy gazdátársai, mint a kormány bármely képviselője, megbízottja előtt.

És ennek dacára mégis nyolc évig volt Agyagfalva községnek mintaszerű főbírája. Közlebből pedig telepes társai közül is kivált, mert a gazdasági intézőség — kitűnő magaviselete jeléül — minta-gazdának léptette elő. Megküldötte számára az összes gazdasági gépeket, mint a trágyatelep beállítására és állatállománya megerősítésére meg pénzt is utalványozott.

En csak amondó vagyok, hogy minden székely kisgazdának ajánlatos volna a Kövecsi Márton élő példáját követni. Fajunkhoz és szabadságszerető egyéniségünkhöz, csakis ez illik, nem a talpnyaló szolgálai meghunyászkodás.

Egy székely kisgazda és falusi előljárósági tag.

Városi közgyűlés.

Székelyudvarhely város képviselő-testülete rendes közgyűlését hétfőn délután tartotta meg. A közgyűlésen felváltva: Gothárd János polgármester és Soó Domokos tanácsos elnökölték.

Elnöki megnyitó után a polgármester terjesztette elő gondos feléves jelentését, mely ezúttal az egyszerű statisztikai adatokon kívül, némi tájékoztatást is nyújtott a folyamatban levő ügyekről.

Igy beszámolt a törvényszéki épület kicserélése tárgyában eddig törtétekről. Megemlékezett a szeptember havában Budapesten járt küldöttség eljárásáról. E szerint az igazságügyi és kereskedelmi miniszterek a küldöttséget szívesen fogadták és kijelentésükből következőleg, reményünk lehet a kérdés mielőbbi megoldására. A város ugyanis adná a törvényszék és fogház elhelyezésére az igazságügyminisztérium által kijelölt területet, ezzel szemben kapná cserébe a jelenlegi törvényszék, járásbírószá, ügyészszá és fogház céljaira használt 3 épületes belső telket. Kárpótlásul a város 10 éven át 4—4000 K-át, összesen 40.000 koronát fizetne. Azon esetben pedig, ha a vármegye a székelyudvarhely-parajdi utnak kezdő szakaszát a Szent Ferenc rendi zárda mellett nyitandó új utvonatra helyezi át, a város a piac-tértől egész a vasúti töltésig a szükséges területet saját költségén kisajátítja és díjmentesen a törvényhatóság rendelkezésére bocsátja.

Majd megemlékezett a város türehetetlen közegészségi állapotáról. Még 1907-ben a megejtett hivatalos vizsgálat megállapította hogy összes közkutaink vize tisztátalan és az ivásra ártalmas. Azóta foly az akció. A belügyminiszterhez 4544—907. sz. alatt felterjesztés ment, hogy a vízvezeték terveit, költségvetését kegyes-

kedjék elkészíttetni. Az országos víz-építési igazgatóság közegészségügyi mérnöki osztályát megfelelően utasították is. Ez utóbbi 6000 K költséget kívánt, hogy a vízvezeték és csatornázás előterve, valamint a város színtezési felvétele megtörténhesék. Ezt a képviselőtestület meg is szavazta. A próbafurásokat eszközölték, de bizony azok eredménytelenek bizonyultak. Miután a további próbafurások sem kecsegtetnének eredménnyel, felterjesztést tettek a kormányhoz, hogy a Nagy-Küküllő folyóból nyerendő vizet véve számításba — a lehető rövid időn belül készíttesse el a vízvezeték és csatornázás terveit.

A katonaság szaporítása iránt szintén feliratot intéztek a honvédelmi minisztériumhoz.

Nagy hálával és elismeréssel szól a jelentés Gróf Haller János főispán támogatásáról és meleg köszönetet mond Dr. Valentsik Ferenc országgyűlési képviselőnek, a ki város érdekeit állandóan szíven hordja.

Végül sajnálattal jelenti, hogy középítkezéseink — kellő és megbízható szakember hiányában — majdnem teljesen szünetelnek. Bodó Ferenc mérnököt azért kellett állásától felfüggeszteni és elbocsátani, mivel nemcsak a város nagyobb szabású és anyagi érdekét érintő terveket, hanem még egy egyszerű hid építési vagy mérleg felállításához szükséges tervet sem volt képes elkészíteni. (Csodálatos, hogy egy ilyen tudatlanságban leledző tisztviselő mégis évekig nyugodtan húzhatta a fizetését a város pénztárából! Miért!? Szerk.)

A jelentés mellékletet képezte a statisztikai beszámoló, melyből megemlítjük, hogy a városi adóhivatal összesen 15,923 K 57 fillér bevételt kezelt. A város területén 857 szarvasmarhát, 63 bivalyt, 361 lovat és 735 drb sertést irtak össze. A 2 orsz. vásáron 2965 szarvasmarhát és lovat adtak el. Heti vásárainkon pedig 1152 szarvasmarha és 1589 sertés adatott el. Levágtak 774 szarvasmarhát, 1031 borjút, 736 sertést, 135 juhot és 6014 bárányt. Kiadtak összesen 1372 marhalevelet.

A közegészségügyre vonatkozólag följegyzí, hogy hevenyfertőző betegség összesen 19 esetben fordult elő. Ebből is 12 hasihagymáz. Halálozás a kórházával együtt 103, kórházon kívül 75. Született 99, ebből fiú 49, leány 50. Házasságot 39 pár kötött.

Az összeírt óvó- és tankötelesek száma 1901, ebből fiú 996 és leány 905.

Az augusztus 29-én megtartott fősorozáson 32 egyén vált be katonának, kik közül 12 a hadsereghez és 20 a honvédséghez osztatott be. Póttartalékban maradt 5 egyén.

A vámbevételek 15100 K 04 fillért, míg a fogyasztási adók és illetékek 28494 K 63 fillért tettek ki.

A polgármester jelentését egyhangulag tudomásul véve, Barabás András szabályrendeletet módosító indítványát, Dr. Pál Ernő tiszti-ügyész és a tanács véleménye alapján, időszerteitlennek nyilvánították. Gálffy Endre főjegyző újabb félévi szabadság iránti kérését pedig 17 szóval 5 ellenében elutasították, mivel szabályrendelet szerint, több szabadságot nincs jogukban adni. Utasították a polgármestert, hogy az állás betöltése iránt intézkedjék.

A rendőrlégénységnek fejenként 120 n pótlékot szavaztak, míg a napszamosok havi 40 K-ás járandóságát 50 K-ra és a vágóhídi szolgafizetését is 50 K-ra emelték. Czikmántori Dénes őrknak, ha az állami dotációból nem részesülne, 20 százalékos drágasági pótlékot adnak. Vadasdi Sándornának a kért temetési költséget és férje októberi fizetését utalványozták. Az építési alaphoz történt átutalást jóváhagyván, Ferenczy Béla alkapitányt a községi bíráskodásnál is a főkapitány helyettesítésére felhatalmazták.

Ez utóbbi pontnál Gyertyánffy Gábor szóba hozta, hogy az alkapitány viseljen egyenruhát. A főkapitány kijelentette, hogy ő is szívesen belebukik az uniformisba, ha megfelelő ruhaátalányt kapnak. Fizetéséről lévén szó, napirendre tértek a különben évi 500 koronába kerülhető parádé felett.

Szabó Ferencnek 25 öl gátvesszőt engedélyeztek. Sára Kálmán bérleti szerződését jóváhagyták. A földadó kataszter kiigazításával felmerült 600 K költséget megszavazva, megalkították a gyermektelep bizottságot. A jövő évi virilis névsor összeállítására Soó Gáspár, Dr. Nagy Samu és Papp Zakor József küldetnek ki.

A város jövő évi közalap költségvetését Gyertyánffy Gábor figyelemre és megfontolásra érdemes, gyakorlati megjegyzései után, úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták és 52 percentes pótdótt a hiányok fedezésére megszavaztak. A pótköltségvetésnél pedig még a jelen évre külön 20 százalékos pótdótt nyomtak az adózó polgárság nyakára.

Majd a többi költségvetéseket fogadták el; jóváhagyván a közmunka kirovását is.

A református kollegiummal kötött csereszerződést, melyben a város 9 helyében 13 négyszögöl területet kapott, jóváhagyták.

A tűzoltóegylet 5205 K-ás költségvetésének elfogadása után, a városi központi választmányt a következőleg alakították meg: Dr. Mezey Ödön, Dr. Solymossy Lajos, Dr. Horváth Károly, Dr. Vass Lajos, Dr. Nagy Samu, Soó Gáspár, Papp Z. József, Hlatky Miklós, Soó Domokos, Lakatos Tivadar, Simó Mátyás, László Albert. A választás 3 évre szól.

A póttárgysorozat rendén előterjesztett földmívelési miniszteri leíratra felírta, hogy az állami csemetekertet részletenkint és díjtanal engedje vissza.

Majd a róm. kath. főgimnázium vízvezetékére és csatornázására vonatkozó, a város érdekeit minden irányban megvédő engedélyt fogadták el. Tudomásul véve Simó Mátyás városi pénztárnok szabadságolását és visszatérését, a közgyűlés véget ért.

HIREK.

— **Jókai Mór szobra.** A Jókai-szobor emlékmű ügyében alakított bizottság szombaton ülést tartott, melyen indítványozták, hogy Jókai Mór szobrát az Erzsébet-tér Harmincad-utca felé eső sarkán állítsák föl. A szobor kivételére szűkebb pályázatot hirdetnek, a melyre négy mű-

vészt szolítanak föl. A bizottság ki-mondotta, hogy fölíratot intéz a kultuszminiszterhez azzal a megújított kérésrel, hogy a szobor és a sír-mélek költségéhez az is járuljon hozzá.

— **A király a drágaságról.** Bécs-ből jelentik: A király a szombati udvari ebédén több delegátussal beszélt a drágaságról és azokról az intézkedésekről, a melyek alkalmasak volnának a drágaság enyhítésére. Így egy delegátusnak ezt mondotta:

— Nagyon szomorú dolog, hogy a drágaság egyre jobban fokozódik. Tudom, hogy a nép e miatt nagyon szenved és nagyon sajnálom, hogy még nem tudtak rá módot találni, hogy a drágaságot enyhítsék és el-lens sikeresen harcoljanak.

A király több magyar és osztrák képviselőnél tudakozódott, hogy az egyes vidékeket hogyan látják el hussal.

— **Kenessey püspök a kolera ellen.** Kenessey Béla dr. református püspök körlevelet intézett a kolera elleni védekezés ügyében az erdélyi egyház-községek lelkipásztoraihoz. Az érdekes körlevél a többiek közt a következőket mondja:

Több vármegye alispáni hivatala intézett már hivatalomhoz megkérés-t aziránt, hogy az egyházi és iskolai hatóságokat hívjam fel az uralkodó fertőző betegségek (kolera, tüdő-vész) elleni küzdelemben, a polgári hatóságokkal leendő jóakaratu együtt működésre. Az alispánok értesítése szerint ugyanis a legszigorubb és lelkiismeretesebb óvintézkedéseknek sincs meg a kellő eredménye. A sikar-telenség legfőbb oka pedig abban található, hogy falusi népünk a fertőző betegségek legelső orvosságának a tisztaságnak elérését célzó intéz-kedéseket nem érti meg, hanem azokat indokolatlan zaklatásoknak tartja és éppen azért megkerülni és kijátszani igyekszik azokat. Éppen így nem érti meg a fertőző betegsé-gek korlátozását célzó rendeletek végrehajtását sem és nem hisz a betegségek ragályzó képességében. Miután pedig eredményt a fertőző betegségek elleni küzdelemben csak akkor lehet elérni, ha a közönség hisz a ragályozás lehetőségében, ha fél attól a ragálytól s minden ember azonkívül, hogy a hatóság rendeleteit maga betartja, egyuttal felügyel arra is, hogy e rendelkezéseket mások is betartsák és ha kihágást tapasztal, arra az illetékes körök figyelmét fel-hívja, tisztelettel kérem az egyház-kerület nagytiszteletű és tiszteletes lelkipásztorait és tanítóit, hogy a köz-egészség érdekében kiadott hatósági rendeletek célját, értelmét igyekezzek hibeiknek, illetőleg tanítványaik-nak megmagyarázni; beszéljék rá őket azoknak pontos végrehajtására és betartására; egyszóval iparkodja-nak az egészségügyi közigatást nehéz munkájában elsősorban éppen a nép jól felfogott érdekében támogatni.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminisz-ter Pető Leó karánsebesi törvény-széki joggyakornokot a székelyudvar-helyi törvényszékhez jegyzőnek ne-vézte ki

— **Polgári fillérestélyek.** A szé-kelyudvarhelyi polgári önképző-és segélyző-egylet szokásos filléresté-lyeit e hó 21-én (hétfőn) este 8 órakor kezdődőleg nyitja meg. Az estélyen megnyitó beszédet Gyerkes Mihály,

felovasást Tarcasfalvi Pálffy Aladár tart. Florián Margit szaval és Farkas Mózes monologot ad elő. Műsor-közben a helybeli zenekar játszik. Belépési díjak: nőknek 30 f., uraknak 40 fillér. Az estélyt Fischer Ferenc r. b. elnök, ifj. Szemerjai Károly r. b. alelnök és Benedek Géza rendező, valamint Somsai Irén és Csucsí Iluska rendezik. Polgárságunk e kellemes szórakozást nyújtó estélyeit a közönség legmelegebb pártfogásába ajánljuk.

— Erdélyrészi orsz. kirakó vásárok. November 19-én Felvincz, Gernyeszeg, Hárasztkerék, Királyfalva, Magyarfráta, Magyarorobó; 20-án Erzsébetváros, Körösbánya, Szamos-nagygoroszló; 21-én Csákirbó, Szászhalom; 22-én Magyaragyzsombor; 23-án Beszterce; 25-én Alvinc, Bánffyhungad, Göresön, Gyalakuta, Gyergyóditró; Kutyfalva; 27-én Kásonalliz; 28-án Bethlen; 29-én Szentegyházsfalu; 30-án Medgyes, Szék.

— Hatvanezer métermázsas égetett mész szállítására hirdetett versenytárgyalást a pénzügyminisztérium a hó 25-én déli 11 óráig beadandó ajánlatat. Vármegyénk Homoródi járásában — úgy tudjuk — több község lakossága foglalkozik mészégetéssel. A járás agilis főszolgabírája vajjon nem hívhatná-e sürgős értekezletre a mészégető községek vezetőit és kötelező nyilatkozatot véve tőlük a szállításra, valamelyik Hitelszövetkezet vagy bank a biztosítékot letenné, s így a szegényebb, téli kereset nélkül levő székely népet jövedelemhez juttatná. Ajánljuk e kérdés sürgős elintézését vármegyénk főispánjának figyelmébe. Ha ő megindítja az akciót, bizonyára sikere lesz. Kíváncsian várjuk eme jóindulatu felszólalásunk eredményét.

— Dávid Ferenc egyleti gyűlés. Az udvarhelyvidéki unitárius lelkész-kör és Dávid Ferenc egylet folyó hó 13-án d. e. 11 órakor a helybeli unitárius templomban tartotta meg a Dávid Ferenc 400 éves születési évfordulója alkalmából emlékünne-pélyét, a mely minden tekintetben kiválóan sikerült. A hívek közös éneke után Kisgyörgy Sándor köri esperes mondott magas szárnyalásu, gyönyörű imát, a melyet Ürmösi József homoródszentpáli lelkész szép és szónoki hévvel előadott egyházi beszéde követett a Horváth József helybeli református kántor mély tudással előadott közeneke után. Ezután következett a tulajdonképpeni Dávid Ferenc ünnepély s mint elnök Ajtai János homoródmási lelkész tartott igen szép beszédet. Az emlékbeszéd tartására Demeter Dénes karácsonfalvi lelkészt kérték fel, a ki a nagy reformátor emlékéhez méltó beszéddel hajtotta meg előtte a haladás a felvilágosultság lobogóját. Kádár Lajosné énekelt nagy precizitással, nemkülönben a helybeli Székely Dal-egylet két pontban működött közre a föle megszokott kiváló tudással. Rédiger Géza kénosi és Sándor Gergely lokodi lelkészek szavalatai szintén nagyban emelték az ünnepély sikerét.

— Házbérbevallások Az új törvény szerint e hó végéig tetemes bírság terhe alatt be kell nyújtani a városi adóhivatalhoz a házbérbevallásokat

az ott nyerendő nyomtatványokon. A városi hatóságnak pedig az adózó polgárokkal szemben tartozó, ha nem is paragrafus szerinti, de erkölcsi kötelessége volna mindig, de különösen új törvények életbeléptetése alkalmával a közönségnek hozzáférhető módon tudomására hozni az ilyen közérdekű és elmulasztás esetén a közönséget érzékenyen érintő dolgokat.

— Pályázatok. A székelykeresztúri főszolgabírói állásra folyó hó 25-én déli 12 óráig a vármegye alispánjához; az árvátfalvi körjegyzői állásra pedig ez évi december hó 10-ikéig az udvarhelyi járás főszolgabírájához lehet a pályázati kérvényeket benyújtani.

Halotti imák, emlék- és temetési beszédek. Közreadta Bod Károly ref. lelkész és nyug. tanár édes atyja emlékére. A 172 oldalas kötetben: Halotti imák, Emlék-beszédek és Temetési beszédek vannak külön-külön csoportokban. A lélekemelő imák, magvas emlékbeszédek és megható temetési beszédek általános elismerésben részesültek. Míg a csekély készlet tart — kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— Analfabéták oktatása. Az országos közművelődési tanács azt a nagyfontosságú kulturakéit, amelyet az analfabéták oktatásával fenntartása óta végez, ezidén is megkezdte. A közművelődési egyesületek és a lelkes hazai tanítóság bevonásával fogja a télen is megszervezni analfabéta tanfolyamait mindenfelé az országban s mint eddig úgy ezidén is ellátja a tanfolyam hallgatóit ingyen tan- és írószerekkel s gondoskodni fog a tanfolyamot vezető tanítók tisztteletdíjáról is. Mindazon tanítók-nak, akik e télen ilyen tanfolyamokat ohajtanak szervezni, a tanács részletes tájékoztatást küld, ha ebbeli szándékukat az Országos közművelődési tanácsnak (Ferenciektere 3. II. 6.) bejelentik. Ohajtandó lenne, ha a magyar tanítóság, amely a nép művelésére irányuló minden törekvést felkarol, a tanács ezen rendkívüli nagy horderejű munkájából is a lehető legnagyobb számban venné ki a maga részét.

— Ne irigykedjék azokra, akik mindent jól és olcsón vásárolnak, hanem keressen ön is jobb bevásárlási forrást. A legjobb üzletek címét a „Székely-Udvarhely” hirdetési rovataiban találja.

*** Budapesti Utmutató.** Szerkeszti: Vigand Rezső. Társszerkesztő: Kerekes Andor. Ára diszkótésben 4 K. Nem létezik Budapest fővárosunknak olyan figyelemre érdemes része; az utazó közönségnek nem fordulhat elő olyan szükséges tudnivalója, melyben ez a kiváló könyv utmutatással, kellő felvilágosítással ne szolgálna. Kapható: Betegh Pál könyv-, papir- és írószerkereskedésében Székelyudvarhelyt. **Varrógépet nem szabad visszatartani.** A napokban ért véget egy pör mely azétknél fogva nemtarthatna számot nag.obb érdeklődésre, de figyelemmel méltó, mert igen tanulságos példája az ipari létminimum bírói megvédésének. Az eset ez volt: Egy budapesti varrónő adós maradj ház-hérével. A háziur felmondta a lakást

és a varrónő ingóságai, köztük egy varrógépet is visszatartotta. minden keres dacára sem adta ki. Perre került a dolog. Utolsó foka az ítélő tábla döntött és a háziurat a gép kiadására és 205 napra járó nap 4 K kártérítés megfizetésére kötelezte.

— A magyar iskolahajó sok magyar ifjunak vagy óhajtatása. Hiszen nekünk is van egy kistengerünk és a magyar is ügyes tengerésznek bizonyult. Hogy mi az az iskolahajó, milyen élet van azon, kik juthatnak oda, arról ír a „Kis Pajtás”, ezen változatosan gazdag gyermeklap legutóbbi száma. Ugyanezen szám hoz szindarabot, kitűnő tanulók arcképét, tudományos és természetrajzi érdekességeket és sok-sok hasznos olvasnivalót. Ezen számban megkezd a kitűnő kis pajtások arcképcsarnokát, amelyben csak a tiszta kitűnő tanulók kerülhetnek be. Aztán a többi tartalom is csupa elevenség, tanulság, szórakoztatás. Kuki, Muki esinyjei kacagtatók; aztán az elbeszélések, ismeretterjesztő cikkek fejtörők, játékok stb. a gyermekvilág kedvencevé emelték a Kis Pajtást. Felévre 3 korona. Mutatvány: „Kis Pajtás” Budapest, VII., Thököly-ut 16. címen rendelhető.

*** A székelyek alkotmányának története.** különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr. Konner János. Németből fordította: Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legrészletesebb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-kos kötetben a székelyek öfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a dúlló vagy szolgabíró (székíró), a főkirálybíró, az esküdteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy nótáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A három rend, A földönlakók, Székely támad, Székely bánja vára 1562, A darabontok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágysok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadi terhek felosztását a rendek között, mus-trák vagy hadi szemléket, a praesidium vagy határőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelhetőség korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadi adót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitűnő fordításban tárgyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Kincses Kalendárium.

A legkedveltebb és legelterjedtebb magyar könyvnek, a Kincses Kalendáriumnak új kötete megjelent és már minden könyvesbolt kirakatában emlékeztet bennünket az esztendő végének s az új évnek kezdetére. Megszokott és nélkülözhetetlen háztartási cikk immár a Kincses Kalendárium, melynek kiválóan praktikus az alakja, beosztása; tartalma könnyen érthető, de azért szigorúan tudományos s minden ízében modern minden cikke, művészi minden illusztrációja és minden ízében magyar az iránya, a lelke.

Alig van az emberi tudás terebélyes fájának olyan ága, melyről egy-egy értékes gyümölcsöt ne nyújtana olvasóinak a Kincses Kalendárium. Napjainkban még mindig a természettudományoké a vezér-szerep. Ebből az ismeretkörből közöl a Kincses Kalendárium egy nagy tanulmányt a tenger mélységének világáról, a világító növényi és állat szervezetekről, a beteg-

ségeket okozó véglényekről, a föld rádium-tartalmáról, a menydörgés keletkezéséről, stbről, — mindent képekkel illusztrálva. Egy nagy cikk elmondja, hogy a szentírás hogyan adja elő a világ teremtését és mi ebben a kérdésben a modern tudománynak az álláspontja? A természettudomány itt már vallási problémákkal érintkezik, — a nélkül, hogy egyik a másikba beléütközne. Meglepő, hogy némely nagy dolgokban mennyire egy nyomon jár az évezredes hit és napjainknak legújabb tudományos fölfedezése. Bizonyára figyelmet fog kelteni az a cikk is, mely az imáról, fogadalomról és áldozatról, valamennyi vallásnak e közös elemeiről szól és igen érdekes összehasonlításokra nyújt anyagot. Egy igen terjedelmes cikk az emberiség fajait mutatja be, nem a sablonok szerint, hanem az emberi kultúra elemeinek figyelembevételével csoportosítva és osztályozva a népeket. Speciálisan magyar tárgyak a Kincses Kalendáriumban: a hunok története, az új kutatások alapján a Magyarország nemesi családjairól szóló jegyzéke mindazoknak a családjairól szóló jegyzék folytatása (pontos jegyzéke mindazoknak a családoknak, melyek 1800. január 1. és 1910. június 30-ika között kaptak magyar nemességet), — az Ázsiában járt magyar kutatók utjainak ismertetése a XVIII. századtól kezdve egészen 1910-ig, s a magyar tudományosság képviselőinek: akadémikusoknak és egyetemi tanároknak a bemutatása; csupán ezt az egy cikket nem kevesebb, mint kétszázhuszonöt arckép élénkíti. Nagy cikk ismerteti a magyar országgyűlést: a főrendiház és a képviselőház szervezetét, házszabályait, — egy másik cikk eligazítja az olvasót a katonai szolgálattal összefüggő összes kérdésekben. Az állami szolgálat tudnivalóit (pályázat, kinevezés, rangsor, cím és jelleg, fizetés, napidíj, pótlék, nyugdíj-ügynökök stb.) szintén egy nagy cikk ismerteti az olvasóknak. Bevezeti az olvasókat a Kincses Kalendárium új kötete a katolikus egyház jogba, a művészetek történetéből egész fejezeteket ad elő, a művelődés történetéből érdekes apróságokat közöl, ismerteti a földadót, a sztrájkokat és munkáskizárásokat és az aviatika fejlődésének történetét egészen a szerencsétlen Geo Chavez diadalmas röpüléséig és haláláig.

De ha a Kincses Kalendáriumnak csupán a tartalomjegyzéke hat oldal, — hogyan sorolhatnók föl mi egy kis cikknek a kretében, hogy mi minden van benne az elsajátításra valóban érdemes ismereteknek gazdag tárházában? Azt hisszük, hogy a mit eddig futólag megemlítettünk, már az is bizonyítja, hogy az új Kincses Kalendárium, mely a régi áron, a szokott piros kötésben két koronáért kapható minden könyvesboltban, méltó a nevére, érdemes a közönség becsülésére és szeretetére.

Bélyegzők
megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállíttatnak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

TALÁLÓS o o o o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány
APRÓ sorban minden szükséges és
célszerű dolgot lehet hirdetni és így
valóban APRÓ pénzbe kerül csak,
ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle bútort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el
Olvasóközönségünk ezer meg ezer
esetben hálásan emlékezik meg arról,
hogy az apróhirdetések fényes si-
kerrel segítik elő a **kinálást** és
kereslet nagyarányu forgalmát.

Azért ne tessék habozni
s a mikor csak a legcélszerűbb szük-
ség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva —
minden megerőltetés nélkül és
önállóan az angol és francia
nyelveket alaposan megtanulhatja.
Előfizetési ára negyedévre 1—1
kiadásra csak 3 K. Kiadói címe: Székely-
Udvarhely, VI. András-ut 97. sz.
a „Székely-Udvarhely”-re való hi-
vatkozással mutatványszámot szí-
vesen küld bárhova.

100 évben csak egyszer

van al-
kalom
gyümölcsfákat és más-
féle faiskola terméket **ily olcsón** és
jó minőségben venni. Senki se mu-
lassza el tehát ezt a kedvező alkal-
mat, s rendelje meg a szükségeseket
azonnal az alábbi árjegyzék szerint,
ameddig a készlet tart.

**Gyümölcsfák, tüleve-
lűfák, diszcsesjék, va-
doncsák** a faiskola teljes kita-
karítása miatt **méyen** leszállított
áron kaphatók.

Caspari Frigyes és Társa
faiskola, **Medgyes** (N.-külföldm.)

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógy-
mód: tifusz, kolera, toroklob, rühl
vérhas, mindenféle himlő és vörheny
orbánc, hujakór, számarhurut, agy-
tűdő-, szív-, gyomor-, méh- és bél-
gyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag,
bajok, skrofula, köszvény, csúsz, nya-
valyatorés, aranyér, gutaütés, nehéz
sebesülések, vérszegénység, vízkór-
ság, szárazbetegség (tuberkulózis-
torok- vagy mandlagyulladás, gyo-
morkatarus, örülés stb. ellen. Írta:
DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K. E.
tekintélyes orvosok ajánlatára —
népkönyvtárai részére 100 példányt
elfogadott. Ára 3 korona. Kapható:
Betegh Pál könyvkiadónál Szé-
kelyudvarhelyt és valamennyi könyv-
kereskedésben.

Finom hegedű-hu-

rok, hegedűk, hegedűvonók és
felszerelések épen most
érkeztek Betegh Pál papir-
írószér- és zeneműkereskedésbe.

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának
a következő művei kaphatók:

Új versek (1893—1897). Negyedik
kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál
bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Valogatott versei. (1884—1892
1897). Budapest, Franke Pál bizo-
mánya. Terjedelme 18 iv; ára, fűzve
2 K. diszkötésben 5 K.

Bido. Verses lírai regény. Tóth
István négy szoborkepeivel. Második
kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme
12 és fél iv; ára fűzve 2 K. magyar
színi diszkötésben 3 K.

Washington. Pályadínyertes oda
1906.

Rosszú. Osztályk. hősi ének. A
Kisfaludy-Társaság 1907. évi Bu-
dyovszky-díjával jutalmazott kisebb
elbeszélő költemény. Második kiadás;
ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni
rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910). Mon-
dai és történelmi hősenek. Budapest,
1910. Terjedelme 16 iv; ára fűzve
5 K. stíluszerű diszkötésben 8 K.

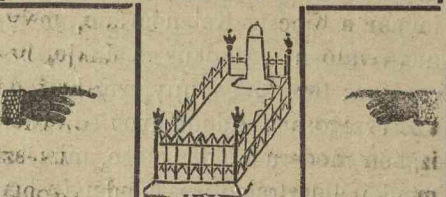
Mindezek együttesen és külön-
külön is megrendelhetők a szerző-
nél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz.
alatt) a pénz előleges beküldésével
vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Váster
Erő kiadása. Budapest 1899. Ter-
jedelme 10 iv; ára 1 K.

Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, mo-
dern lakóházak szolid felépítését;

CSALÁDI SIRBOLTOKAT

(kripták) a legjobb és legszebb
kivitelben, minden elfogadható
árért pontosan felépít

TÓTH JÓZSEF

képesített közműmester Szé-
kelyudvarhelyt, Bethlen-utca 41.
sz. alatt. Az igen tisztelt építető
közönség szíves partfogását kéri.

Megbízható jó munka!

B O R!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bornagykeres-
kedőnél

a legjobb minőségben, nagy válas-
tékban és legelőnyösebb árak mel-
lett nagyban és kicsinyben kapható.

1848 eredeti francia angol,
és amerikai toalett-
modell közül a BU-
DAPESTI BAZÁR egy évfolyamán-
ban. Előfizetési ára: **negyedévre**
2 korona. Ingyen mutatvány szá-
mot küld a „BUDAPESTI BAZÁR”-
kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u.
22. (Budapesti Bazár-ház.)

DISZMUNKÁK

őzv. Mihálovits Béláné

főgimn. tanárné bár-

...: minemü ...:

himzéseket,

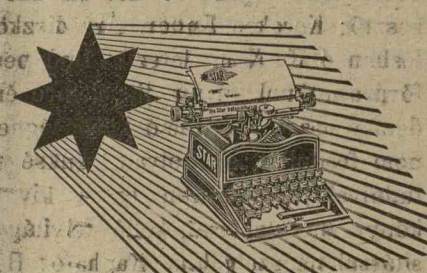
igy: monogramokat és
arany himzést, tűfestést,
templomi oltárterítőket,
stb. elvállal és a leg-
kényesebb izlésnek is
megfelelően elkészíti.
Napon a rendes elmé-
leti és gyakorlati ének,
zongora tanítást tart,
a melyekre a tanu-
lók FIUK vagy LEA-
:: NYOK bármikor :

SZÉKELYUDVARHELYT
PETŐFI-UTCA 31. SZ. ALATTI
LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

Magyar királyi államvasutak.

Oda Érvényes 1910. október 1-től. Vissza

Vv.	Vv.	Vv.	Téli menetrend.	Vv.	Vv.	Vv.
8512	8514	8516	I—III. I—III.	8511	8513	8515
320	8935	—	Ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át, 126) érk.	720	4730	640
200	1230	8700	B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126)	610	1230	115725
906	646	882	Kolozsvár (126) (Csatl. Héjasfalván)	510	959	609
—	430	1250	Szentagota vásártér (133)	—	—	—
455	1124	730	Ind. Segesvár (126, 133) — érk.	702	442	945
509	1137	743	Fehéregyháza —	650	430	933
517	1145	751	Bán 211 sz. órház —	643	422	925
526	1154	800	erk. Héjasfalva (126) — ind.	634	413	916
528	1157	803	ind. Héjasfalva (126) — érk.	633	409	913
542	1211	817	Ujszékely 2. sz. órház —	619	355	859
552	1221	827	Alsóboldogfalva —	610	345	849
608	1233	839	Székelykeresztur —	602	337	841
611	1241	847	Bethfalva 6. sz. órház —	553	329	830
622	1252	858	Kisgalambfalva —	543	319	819
641	111	908	Nagygalambfalva —	535	311	811
656	126	923	Bögöz —	521	257	757
709	139	936	Bikafalva 11. sz. órház —	509	245	745
725	155	952	erk. Székelyudvarhely ind.	454	230	730

Legszebben ír a

STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak

450 K.-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is
Kérjen prospektust.